

טור' גרינבאום אריה
37511

בן חנה וחיים
נולד ב- 8.12.1926
שרת בגדוד "גדעון" (13)
נפל ב- 22.12.1948
במבצע "עין" ("חורב").

גרינבאום אריה,

בן חנה וחיים, נולד ביום ג' בטבת תרפ"ז (8.12.1926) בפולין. בשנות מלחמת-העולם השנייה הוגלה למחנה-ההשמדה אושוויץ ומשם הועבר למחנה-ריכוז בגרמניה. עם שחרורו על-ידי הצבא האדום בא לבלגיה להכשרה של "החלוץ" והעפיל לארץ בשנת 1946. לבטי קליטתו לא היו קשים. תחילה שהה בקרית ענבים, ומשם עבר כעבור חצי שנה לחפצי-בה, עבד במסגריה וכל הזמן היה פעיל בענייני ביטחון.

לפני פרוץ מלחמת-העצמאות עבר קורס מ"כים והיה בין הראשונים שהתגייסו לשירות. עבר קורס אימון גופני ומשסיימו בהצלחה היה למדריך ספורט באחד מגדודי חטיבת "גולני" ויחד עם זה השתתף בכל הקרבות בבית שאן, בית יוסף, צנדליה ובמשלטים בנגב. היה חבר טוב וידע לגשר בין תפקידו, כמפקד כיתת מרגמות, ובין חברותו. הוא דאג לחייליו ועודדם בכל עת מצוא. במבצע "חורב" למיגור הצבא המצרי הוטל על ג'נרל לבצע את המהלך הפותח במבצע - כיבוש משלט 86, צפונית-מזרחית לחן - יונס, ונעיצת טריז במערך המצרי. בקרב זה נפל, ביום כ' בכסלו תש"ט (22.12.1948) והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בחפצי-בה.

דפים לזכרו הופיעו בחוברת זיכרון של קיבוץ חפצי-בה "לזכר הארבעה".

הקרב בו נהרג אריה ז"ל

יומן האירועים

- 21.12.48 — כיתה מוגברת התקפסה בקצהו הצפוני-מערבי של איזור המשוכות ב-108 והשתלטה על האיזור. האויב לא הניב.
- 22.12.48 — בבוקר הותקפה באש מבונות ירייה יחידת חבלנים שניסתה לפרק את המוקשים שבקביבות 108. החבלנים נסוגו בשלום למשלט.
- מבצע "חורב" — שלב א',
- ב-17.00 הרעישו מטוסי חיל האוויר את רפיה, חאן יוניס ועזה. התקפות אלו חזרו ונשנו באותו לילה ומשך הלילות הבאים בסדרות. לפנות ערב פתחו תותחנינו בהרעשת משלטי-האויב לאורך כל הגזרה.

מבצע "חורב" (עין-ב)

מבצע זה — המערכה לשיגורו של צבא-הפולשים המצרי בגב, השתרע על כל פני מרחב הנגב הדרומי-המערבי. היתה זו המערכה הגדולה ביותר במלחמת-השחרור. רבת-משתתפים ומגוונת בכלי-מלחמה שונים. מרבית-הנועה לטוחים גדולים, שהביאונו להישגים עצומים, עם שבירת התנגויות-האויב במשלטיו.

*

המצרים שלקטו את קציעהם מימי מבצע "יואב", (עשר-המכות) וכו להקות-דמים חדשה במבצע "אסף", חלף מאמצייהם להשיב, ולו רק מעט, מאשר אבד להם במכה ה"אחת-עשרה". מכה זו איבדה את תאבונם להתמודדות-חדשה והגבירה בהם את תודתם קרי-האויב הרצון. המצרים התבצרו והסתגרו בקויהם, הכפילו גדרות סביב-מוצביהם וחפרו קרביצורים משני בגורת עזה.

שתי זרועות וגדם מכותר נותרו לאויב: (1) הזרוע המערבית, צמודה לכביש עזה-רפיה, שריכוזה בה את שרידי-הכוחות המעולים של המצרים. (2) הזרוע המזרחית המשתרעת לאורך הכביש מעוגיה בואכה ביר-עסלוב. גדר צבאית, שנתמכה לאורך כביש רפיה-עוגיה, הותה את הקו המחבר והמגן, כביכול, בין שתי הזרועות. (3) חטיבה-מצרית שלימה כותרה ב"כיס" פלוגיה-עיראקאלי-מנשיה, אשר למרות היותה מכותרת, היתה סכנה בעומק עורפנו, וביחוד כשהמצרים לא פסקו מלתכן לחלצם מן המצור בעזרת שותפם העיראקי, שנאות להקציב גוד-מוגבר, שהועבר לתכלית זו להרחברון.

כל-יעוד קיים היה מצב זה וכל-יעוד כברות-ארץ גדולות ועמדות איסטרטגיות בידי הפולש — לא פסה הסכנה המאמת על קיום-המדינה. צריך היה להקדימו, להכתיב לו את תנאינו אנו. לכך נועד מבצע "חורב".

קשיים מידי שמים הצטרפו לקשיי-הלחימה. גשמים עזים ירדו בגב והפכו את אדמת-הילים הטובענית לטיט. שירותי-האספקה והתגבורות בוססו ושקעו בסין ושרכו דרכן אל בסיסי-המוצא במאמצים-עצומים. למועד היו הכוחות ערוכים במקומותיהם. חולקו התפקידים. המכה העיקרית תנחת בנורעיה-המזרחית, בגזרת עוגיה-עסלוב ו לשם רוכזו כוח-שריון, חיל-רגלים וסוללות-ארטילריה. צריך היה להבטיח את הנצחון בקטע זה. כדי להפתיע את האויב ולבולל את הערכויותיו, וע"י כך לחקל את מלאכת הלוחמים בגזרה המזרחית. — הוטל על חטיבתנו לבצע, 48 שעות קודם להתקפה במזרח, התקפה בגזרה המערבית. על כן, הועד אהו מגודויה-החטיבה לכבוש משלט בין ירד-אל-בלאח וחן-יוניס, אשר טוחו איים לנתק את קויה-התחבורה שבין רפיה לעזה. אותה שעה תתקף פלוגת-משוריינים את הכפר עכאסאן, ויחידות אחרות תבימנה התקפות לאורך הגזרה המערבית. מטוסי חיל-האוויר יהלפו בבסיסי-האויב העורפיים והקדמיים באל-עריש, רפיה, חן-יוניס ועזה.

סיום הכשרי של המצרים עשה את פעולתו. משלט 86, שנכבש בליל 22.12.48 ע"י גדוד "גדעון", הותקף ממזרח הבוקר ע"י יחידות טנקים ופשוטנים וחייב מצרי האויב הזרים לגזרה המערבית התגבורות רוספית וריכוז את מלאי עוצמתו כדי לעקור את אנשינו מן הטריז המאיים עליהם. אכן, תקלה שאירעה בהבאת האספקה והתגבורת למשלט והגשמים שהחלו לרדת, סייעו לאויב, וה"גדעונים" נאלצו לסגת באבידות לאימנעות מן המשלט שנכבש, לאחר שהסכו לאויב אבידות רבות באנשים ובשריון. אלא שהמעורר השיגה את מפתחה העיקרית - תשוקת לבו של האויב הוסחה מערכה, בו ריכוז את מרבית כוחותיו אף תנביר לשם חלק מייחודותיו שתנו בגזרה עוגיה-עסלוגי, הודיע המנצחת בשלה להסתעפות.

וכוחותיו היכו. בליל 25.12.48 פנצו רכבי שריון ורגלים דרך בין חולות המדבר, עלו על עוגיה וכבשוה. אותה שעה הסתער יחידות הנגב על המשלטים שמזרם לעסלוגי וכבשום לאחר קרבות מרים. האויב נטש את משלטיו וברח המדברה. שלל רב ושבוים נמלו ביד אנשינו, הדרך מצרימה חיחה פגורה. רכבינו ולקו פנימה, לעומק סיני. הכביש היחיד בין ישראל למצרים נותק. צבא הדרום המנצח עמד לעלות על אל-עריש, ולסיים ע"י חטיבתנו את היסול הגזרה המערבית, שעה שקיבל פקודה לסגת מגבול-מצרים. כל אותם הימים עמדה חטיבתנו וריתקה לגזרה המערבית את מרבית הצבא המצרי במשיטות תדירות לאורך הקו, עד ששוב עברנו להתקפה מברעה.

בשלב השני של המבצע הוטל עלינו להסתער על רפיח במיאום עם כוחות אחרים שפעלו מזרם. גדוד "ברק" כבש בליל 3.1.49 את משלט כיתה הקברות, אך לא הצליח לכבוש את משלט 102. אף יתר נסיונותינו לכבוש עלו בתוהו. התקפות הנגד של המצרים על משלט "בית הקברות" נהדפו באבידות רבות לאויב. האויב, שהפעיל כאן את כל הטנקים שנותרו לי בכלל, יצא בשן רעין ונסוג, כשמרבית שריוניו עולים באש. אותה שעה ניהלו יחידות חטיבה אחת את קרבותיה במשלט הצלליה הכביש לעוגיה. יחידות חטיבתנו חפסו משלטים נוספים: "הכרם" והגבול, ונערכו שוב להתקפה על רפיח. סגרם האויב תחלה, אותה שעה, ההתמוטטות הכללית ודוקא אז נכפתה עלינו ה"הפוגה".

מפת הקרב

תמונות מהקרבות

אריה גרינבאום
נולד ב־8 לדצמבר 1926
נסל ב־22 לדצמבר 1948. בנגב

הצב"י ישראל

על במותך חלל

איך נפלו גבורים

הנאהבים והנעמים בחייהם

ובמותם לא נפרדו

ששאל ב־א

כותבים לזכרו של אריה גרינבאום

22 בדצמבר 1950

י"ג טבת תשי"א

בקבוצה' 97

שנתיים לנפילת שמחה, אריה וקובא

אריה ושמחה נפלו ב-23 בדצמבר 1948
קובא נפל ב-5 בינואר 1949

בימים אלה מחאבל העם כולו על השואה הגדולה, שעברה עליו לפני זמן כל כך קצר זכרם של ששת מליוני אחינו, אשר נטבחו ע"י הרוצחים הנאציים, עוד חי בקרבנו, והנה אנו מתייחדים עם שלשת חברינו, אשר הקריבו את נפשם למען קוממיות עמנו, למען יצירת הערובה, שלא תישלל השואה. לא רק מבחינת זמנם, אלא גם מבחינת חכמת קרובים ושלובים שני החאליכים האלה. בתוך המחשך האיום של רצח והשמדה נדלק בזמנו הנר של מרד הגיטאות, ולאורו הודרכו גם הלוחמים האמיצים לשחרור העם והמולדת.

ברשימות הבאות נביע מקצת רגשותינו לאוהם החברים, אשר אינם עוד איתנו, אך בד בבד עם העלאת זכרם וההתייחדות אתם מפעמח אותנו התקוה האדירה וההכרה הברורה שכשם שע"י מאבקם הם הוכן כשלוף חרוץ לכוחות השחור, אשר זממו להשמידנו כאן ולהכריח את מפעלנו היוצר, כן גם ינחלו תבוסה נסיונותיהם התפלים ושאיפותיהן המחפירות של מורחרי המלחמה בעולם, אשר שוב חשקה נפשם להטביענו בים של דמים, ואשר למען המטרה הנפסדת הזאת אף מוכנים לקומם מחדש את גרמניה הנאצית, זו אויבתנו בנפש, על מכונת המלחמה שלה.

נזכור, שמניעה שואה חדשה לעמנו ולאנושות כולה תחכן רק ע"י מאבק עז לשלום-אמת. המאבק לשלום הנהו עתה המשך ישר למאבק השחור, שלמענו נחנו חברינו היקרים את דמם.

יהי זכרם ברוך!

כשנפגשנו לפני 4 שנים בהכשרה בבליגיה כבר מלאו לאריה 19 שנה אבל בהתנהגותו נשאר עוד נער. נער גדול, חזק, עליו — מלא שמחה וכוח חיים. החיים דמו לו לספר שעוד לא הספיק לקראו. העולם עמד לפניו פתוח ובלתי מוכר. העולם היה מלא הרפתקאות. מלא ענין והעיקר: משמח את הלב.

ואריה השתוקק לנצל את כוחותיו, לחבק את החיים בזרועותיו החזקות, להתמחד אתם, לנצחם, ליהנות מהם ולהיות ראוי להיקרא גבר.

עמדה לפני אריה השאלה הקונקרטית: מה לעשות? אבל את התשובה לא ידע ומשום כך רבו שיחות החברה על מעשי משובה של אריה. שיחות אשר הכאיבו ללב החברים. כולם אהבו את אריה, אהבו את עליזותו, כוחו הבלתי־מרוסן, את יושר־לבו. אריה עמד מול החברים המאשימים אותו ולא ניסה להצטדק. להיפך: גילה עוד דבר רים שלא נדעו מקודם לחברים. והשיחות האלה נגמרו בלי פסק דין רענש. הרגשנו אז כולנו, שאריה יכול להיות בחור לפופת. יש צורך רק במשהו שיכוון את הכוח הצעיר הזה המשתוקק לפעולה. צברו כמה חדשים, התחלנו לעבוד ואריה התחיל להשתנות. מצא את הכיוון. חיי עבודה וחיי חברה. חינוך חלוצי ותנועת־הנסיון

המר של חיי גלות הראו לו את הדרך ואת התפקיד המוטל עלינו. אריה השתנה. רק צחוקו העליון לא השתנה, והנכונות לעזור לחברים חלשים יותר, יחד עם זה התגבשה באריה שאיפה להיות גיבור. גיבור כמו חיילים מהצבא האדום ששיחררוהו מידי הנאצים. בזמן הזה חייו עוד תחת הרושם החזק של שחרורנו על ידי הצבא האדום. שרע בעיקר שירים של החיילים האדומים ובהצגה לכבוד 7 בנובמבר תר ארנו את כניסתם של החיילים הסובייטיים לגרמניה. אריה קיבל את תפקידו של הקצין הרוסי המשחרר את היהודים הכלואים במחנות. אריה היה מאושר בתפקידו עד אין קץ, ואנחנו נהנינו ממשחקו ההת פעלנו באיזה מידה מתאים לו התפקיד הזה. איש מאתנו לא שינו או ואף לא אריה שתפקיד כזה הוא עוד עתיד לשחק במציאות. במר לדתו המשתחררת.

בזמן המלחמה בארץ התפתח אריה, נעשה לאיש, אבל לשאר פתו מימי הנעורים להיות גיבור נשאר נאמן. לא ידע רק כמה לבחור: להיות פלמחניק או מלח, או אולי צנחן? וכשהתגייס לצבא נלחם בגבורה ובגבורה נפל. בחייו הפורחים שילם את מחיר הגשמת חלד מותו.

אריה היה חבר טוב. תמיד מוכן לעזור לחלש. לא פחד מפני מאמץ, לא קימץ בכוחות. היה גאה שיש לו כוח לעזור, וכזה יישאר בזכרונו. — נזכור גם את עקיבא, חברו וחברנו הנאמן. קובה, שנפל כה מהר אחרי אריה.

קובה לא שאף להיות גיבור מלחמה, אם כי התגייס בין הרא שונים. את הגיוס הוא ראה כמילוי חובתו, ואת חובתו מילא תמיד במסירות ובהתמדה. כחייל שאף להגיע כבר לימי שלום, במ ישתתף במלחמה אחרת: המלחמה לשחרור הסוציאלי. קובה היה בן אמיתי של הפרולטריון היהודי בפולין. בביתו לא קיבל השכלה רבה, לא לימדוהו דרכי התנהגות אלגנטיות, לא דאג לחיצוניות מהודרת. במקום

מי שהכיר את אריה — אהב אותו. תמיד היה עליו. תמיד מוכן לעזור לחבר. הכרתיו לפני שלוש שנים ומחצה, בהכשרה בבלגיה. לשבאתי לשם, היה כבר אריה חבר ותיק, ומקובל נכבד בחברה. בעבורו נתן אצל אנשים בלגיים היה אחד הפרעלים הטובים. הוא השתוקק

מאד לעלות ארצה. רבות חשב ודיבר על זאת ואף תיכן תכניות: הנה נעלה כולנו ארצה, נקים ישוב חדש, נבנה לנו בית לאחר שנים מה רבות של גדודים. תמיד היה מדבר על כך, שנתחיל מחדש, תמיד רצה ליצור דברים, שיוכל לומר עליהם: „הנה, אנו עשינו זאת כמו דינר“.

ובאמת — אריה עלה ארצה בין ראשוני חברתנו — „האבנגרד“ שלנו. כך החל אריה להגשים את חזונו. בהיותו בקרית-ענבים התאקלם מיד: למד את השפה, עבד בעבודות שונות הרבה לטייל בסביבה, לעתים רחוקות כתב אלינו לחרל, כי אמר: „מה אכתוב? תבואו, תראו ותוכחו“.

בהגיענו ארצה לאחר חצי שנה, הצטרף אלינו „האבנגרד“ שלנו, ויחד הלכנו לחפצייבת. פה החילונו את חיינו החדשים, ושוב מצא אריה את מקומו המרכזי בחברתנו. היה חרוץ בעבודתו במסגריה ופעיל בכל שטחי חיינו, ואולם מחשבה אחת הדדיקה את מנוחתו בלי הרף: להתגייס, ללכת לפלמ"ח. לא יכול היה לשבת יותר במקום. נפשו יצאה לפעולה. קשה היה הריכוז אתו. הסברנו לו מה רבה חשדו בתו לחברה וכמה יחסר לנו בלכתו. הוא שוכנע ונשאר. אמנם לתקופה קצרה בלבד נשאר, אך בתקופה זו נוכחנו לדעת עד כמה נשתנה אותו אריה שהכרנו בחרל. הוא היה לארצי-ישראלי. החשק לחיות וליצור מחדש פעם בו הרבה יותר מאשר ארפעם.

אינני יודעת — ייתכן, שהעובדה, שלא הגשכנו במאה אחוזים את שאיפתנו מתקופת ההכשרה, ואולי מחשבות אחרות הטרידו את מנוחתו של אריה. בהחמיר המצב קם התגייס. תהילה היה בקורס של מ"כים ואח"כ גוייס לשרות מלא. לעתים קרובות מאוד היה בא הביתה, כל רגע פנוי היה מנצל על מנת לבלות בבית. התעניין ושאל על דא ועל הא, ואף סיפר על חייו במסגרת החדשה. לאחר פעולה מצלחת היה אומר לנו, כשפנינו זהירים: „אה, דפקנו בהם כהוגן“.

אמנם היו קצת פצועים, אבל לא נורא. העיקר — כבשנו עוד מקום. תמהנו על סגנונו זה החדש המפור, ובהעירנו לו על כך היה עונה: „מה אתם חושבים. מלחמה אינה משחק ילדים כדי לנצח מוכרחים לתת קרבנות“...

אכן, גם הוא היה אחד הקרבנות ההסרחיים שהקרבונו בעד שחרור המולדת ולמען עצמאות העם.

אריה נפל בנגב — ועכשיו — אבד לנו החבר הטוב הנאמן. לא נשכח אותו לעולם.

זה היה לו גוף בריא חסון, שרירים חזקים, עין חדה וכשר להיצל
מכל מיני צרות. עיקר העיקרים באופיו של קובה היה הרגש: לב
המרגיש בצרות הגדולות, של כל אלה שהמסטר הקפיטליסטי שלל
מהם לחם ואויר לנשימה. קובה התקומם נגד המציאות שסבבתה,
מציאות מלאת שעבוד ועוני, ובה מרד. לא שאף לעשות קריירה, לא
רצה לברוח ממעמדו, לא הישג פתרון אישי. הוא רצה, ששובע אור
ישררו בכל בית פועלי הווקס להם, שהיו מנת חלקו של כל הפרר
לישרון. וכך — עוד בהיותו נער — נכנס לתנועה המהפכנית, ובה
פעל בלהט, במסירות ובקנאות.

כשהכרנו את קובה, היה חבר ב.נער ברוכובי, לא יאומן, באיזו
מידה היה קובה קשור למפלגת פועלי ציון ולדרכה. לא התסיד אף
פגישה מפלגתית, בכולן ישב, כולו מרוכז, בפה פעור, ובאמונה דתית
כמעט קיבל את דברי המרצה. היה זה טמט נוגע ללב לראות את
קובה — שהלימוד היה קשה עליו — מתאמץ להבין ענייני סוציאל
לוגיה מסובכים. באיזו תשומת לב הקשיב וכמה אסירת תודה היה
למרצה. כשקובה נסע לחופש, ביקר לראשונה בסניפי המפלגה, במד
כירות, במעדון. בהיותו אחד מן השורה, היה גאה בפגישות, שנפגש
עם מישהו ממנהיגי פועלי ציון שמאל, ובכל הזדמנות ציסט את דב
ריהם. היה גאה, שהוא חבר במפלגה, היה מוכן להקריב עבורה הרבה.
הסמל של הנוער הבורוכובי ותעודת החברות היו אוצרותיו הגדולים
ביותר. עד כי, למרות האיסור מצד מארגני העליה הבלתי חוקית,
התביאם הביאם אתו ארצה.

קובה היה חבר טוב של כולם, של המבוגרים, של הנער של
הילדים. הוא התיידד מהר ואהב להיות בחברה. לאחר מותו של אריה
היה שבד ורצוף, ולאחר זמן קצר נפל גם הוא. אנחנו, שנשארונו
בחיים, נהיה נאמנים לזכרם ובדרכם נמשיך ללכת.

ש ר ה פ.

ה שלושה

שוים ושונים היו השלושה באופים ובצורת חייהם. המשותף
להם היו הבית, הדרך והמטרה. שלשתם ראו בחיי הצבא רק המשך
לדרך שהלכו בה כבר מזמן ושלשתם רצו מאוד לחזור ולהחליף את
הרובה באת. רק שינוי המצב בארץ הניע אותם לעזוב מסגריה, פלחה
ומחצבה. רגילים היינו לראותם בנאמנותם לתפקידיהם במשק וכך
המשיכו גם בצבא, באותה מסירות ויכולת מלאו גם שם כל תפקיד.
האחד בפשטות ובשקט שלו, השני במרצו הבלתי פוסק והשלישי
בגישתו הרצינית. בדרך ארוכה הלכו יחד: מהפעולות הראשונות
בעמק עוד הרבה לפני הקמת הצבא. אחר כך יחד עם הגדוד כיומו
הראשון דרך מערכות ג'נין, פעולות הגלבווע, ומשם למערכת נצרת
ולבסוף ערבות הנגב. בנגב הספיקו עוד להשתתף יחד עם הגדוד
בביצוע פעולות יפות. מאחת הפעולות האחרונות הקשות ביותר שה
גדוד עמד בה, לא חזרו יותר. לחמו עם כל החברים בנבונה ובאין.
ארוך היה היום ההוא ואריה נפצע קשה עוד בכיבוש המשלט ומת
שעות מספר אחרי כן. שמחה הספיק להילחם כל היום ורק בעזיבת
המשלט בדרך חזרה לבסיס כרע ונפל סמוך למפקדו. קובה עבר את
כל זאת ורק מאחת הפעולות ימים מספר לאחר כך לא חזר יותר.
לא רק משקנו השאיר שם את גבוריו, רוב משקי העמק השאיר
רו שם בנגב את נציגיהם בברית דמים עם אדמת הנגב.

אריה נפל במערכת בנגב. קשה לנו להאמין, שהוא כבר איננו.
רק בן 22 היה במוותו.

לאריה היו שני אחים ואחות, אך עם תום מלחמת העולם נשאר יחיד מכל משפחתו. בשנות המלחמה, עוד בגיל צעיר מאוד, הוגלה מהבית לגרמניה, ושם נתגלגל ממקום למקום, ממתנה-ריכוז אחד למשנהו. אחרי המלחמה בא לבלגיה, ומטרתו: העליה לארץ. שם, בקיבוץ החכשרה בבלגיה, הכרתיו לראשונה. היה תמיד איש מרכזי בחברה, וכולם אהבו אותו מאוד. עם צאת העליה הראשונה מבלגיה לארץ, קבלה הכשרתנו מספר מקומות, והיה ברור לכולנו, שאריה צריך להיות בין הראשונים, והוא עלה ארצה במרץ 1946.

כעבור חצי שנה, בהגיענו ארצה כולנו, התקשינו להכיר את אריה. הוא כבר הספיק להיהפך ל...ארצישראלי. עוד אז רצה מאוד להתגייס לשלמית, אך אצו בשום פנים לא הסכמנו לזה, כי זקוקים היינו לאריה בחברה. זמן קצר לפני פרוץ המלחמה נשלח לקורס של מ"כים, ומאז ראינתו רק בזמן החופשות הקצרות שלו.

אריה היה מהראשונים, שהתגייסו לצבא. תמיד היה איש לוחם, וחיייל טוב נשאר עד מותו. בטוחים אנחנו שלחם עד הרגע האחרון.

במשך כל הזמן שמר על קשר הדוק עם החברים, התעניין בכל מה שהתרחש במשק. בעת האחרונה דיבר גם הרבה על שחרור מחד צבא; רצה מאוד לחזור הביתה. במכתבו האחרון מהנגב כתב: "רק שבעיים שעובתי אתכם, אך גדטה לי כאילו לא הייתי בבית שנה. עשינו מסיבה קטנה ליום הולדתי, אך בקרוב נשתה לחיים בבית..." בטוח היה שיחזור. לא האמין שיפגע. כולנו לא יכולנו להאמין, ועד עכשיו איננו מאמינים, שאריה נפל.

לא נשכח אותך, האח והחבר היקר...

יחזקאל

אין ביכולתי להביע את הרגשתי בשעה שהגיעה אלי הבשורה המרה שאריה איננו. ואף עתה — קשה עדיין להשלים עם העובדה, שלא אוכל לראותו עוד.

בפעם הראשונה פגשתי לפני 7 שנים במחנה אושבינצ'ים. יחדיו סבלנו, אך למולנו נשארו בחיים. בפעם השניה פגשתי בעת שחרורנו, ומאז היינו תמיד יחדיו. היה זה לפני 5 שנים בבלגיה, כאשר היתה לנו כבר מטרה משותפת. הוא היה האיש המרכזי בחברתנו, אשר חיתה חיים חלוציים וקולקטיביים; יחדיו תכנו תכניות על חי עבודה במולדת החפשית; יחדיו עלינו ארצה והשתקענו במשק.

הנה פרצה מלחמת השחרור. אריה היה בין הראשונים, שהצטרפו לשורות הלוחמים. הצטיין בכל הקרבות, אולם לא זכה להגשמת שאיפותיו. כדור האויב הפילהו בדרך, וכך נגזל חבר ותיק ונאמן ממני ומההכשרה כולה. וזכר אני את השעות, שבליצי יחדיו בשיחות ובור כוחים על חיי החברה ובעיותיה השונות. תמיד השתונו בדעותינו, שלמענן נפל קרבן. אבד לנו חבר יקר, וכל מי שהכיר את אריה יבין ללב חבריו, אשר אינם יכולים להינחם, ואשר דפוחו לא תשכח מהם לעולם.

עם בוא הנצחון נגשים את מטרתו — מסרתנו.

יצקב ה.

מדברי חבריו בגדוד

אריה איננו — לא קול ולא ניב — איננו.

עוד טרם אאמין, כי איננו. הן טוב ואמין היה — ולמה זה נפל?
עודני רואה אותו על ידי, צועד בבטחה ובאומץ לבב. על אף הכל,
עודני שומע את קולו המעודד, הממריץ. וכי יכל כהדר עופרת להמית
אומץ-לב וטהור נשמה, כיסופים, תקוות ואהבה של ברעשרים?...
אריה ידע את אשר לפניו, ידע את הסכנות האורבות. ובכל זאת
יצא מלא אמונה אל מול המחשך הצופף אימים בחובו. הלך ככה למען
אלה שהלכו אחריה, שעקבו אחרי כל מעשיו. למען הרם את רוחם,
לעודדם.

לא ישכח הלילה האחרון: התקדמנו באפלה, האזנו לרחש
העולה משם. אנו פוסעים, זוחלים מעט, נכונים להסתער. אף ברגעים
אלה מצא את הדרך אל היחיד: המריץ במלה טובה, בבדיחות הדעת.
המצרים חנו על גבעה, שגדרות צבר תצה פה ושם. המחלקה
הסתערה, תפסה ראש גשר. יחידה אחרת פרצה אל בין החרוצים
העמוקים. ההתקפה בוצעה בהלם אחד, הפתיעה ושררה את ההתנגדות.
המשלט הובקע, נכבש.

שנים צעדנו דרך תעלת-הקשר, שאך שניות ספורות קודם לכן
עברנו בשלום, והנה צרור. אריה נפצע בשני כדורים, שאחד מהם
פלח את בטנו. לאחר שנפצע, צעק אלי: „נפצתי“, כרע על ברכיו,
צנה, ועם בוקר...

קשה להגדיר את הרגשתנו. למראית-עין לא דיכא האסון את
רוחנו. קיבלנו את הדין. ידענו שזה עלול לבוא, שלא יהיה מנוס
מקרבנות, והדבר בא. ובכל זאת קשה, כואב... והלב לא ינחם.

„השכול מתופף בעמקי אהלינו.

היה בנתיבנו השכול כעמית —

נושא בכפיו אל חשכת אבלינו

נר יגון, נר גאון — אש תמיד“.

מ. סבנקין

חבר הגדוד

את אריה הכרתי בחורל זמן לא סדע. הוא עלה ארצה בין ראשוני חברתנו, ונפגשנו שנית בקרית-ענבים. כמשך זמן קצר התרגל אריה לחיים הארצישראלים, הסתגל לכל חברה. היה תמיד שמח ועליו, וכולם אהבוהו מאוד. לאחר חצי שנה, כאשר הגיעה שארית חברתנו ארצה, החלטנו ללכת לחפצירבת.

אריה היה תמיד איש מרכזי בחברה. ידע לארגן ולבצע את מחשבותיו ואת רצונו. הוא היה איש צבא והשתוקק תמיד ללכת לפלמ"ח, ואילו אנו לא נתנו לו.

מעבודתו במסגריה היה שבע-רצון. ואף האחרים שבעו רצון ממנו. היה מסודר ונקי בכל השטחים. אני הרגשתי וראיתי זאת במידה, כי במשך שנה ומחצה גרנו יחד באוהל.

זמן קצר לפני פרוץ המלחמה נשלח לקורס מ"כים, ועם גמר הקורס התגייס כמ"כ. אריה, איש האחריות והסדר, החרץ בעבודה כבמלחמה — עליו אפשר היה לסמוך בכל מקום ובכל עת. הצטיין גם בקורס למדריכי ספורט, כי מטבעו היה בו כשרון להדרכה ולפיקוד. בטוח הייתי, כי משיחזור הביתה, יוכל לקבל על עצמו תפקיד של הדרכה, אך לכך לא הניע...

נפילתו של אריה היא נכבה קשה עבורי ולכל מי שהכיר אותו. קשה לי להאמין, שאריה איננו, שלא יחזור יחד אלינו. מותו של אריה היווה חלל בתוכנו. זכרתי לא ימוש מאתנו לנצח.

נתן

את אריה הכרתי עוד בשלבים הראשונים של המלחמה, בהיר תנו יחד במחנה-גדעון. כבר אז התבלט באופיו הטוב ובעזו רוחו. היה חבר טוב ונאמן, ותמיד לדוגמא ולמופת לחניכיו. ידע לגשר בין תפיס קידו כמפקד ובין היותו חבר. דאג תמיד לחייליו, ניסה לעודדם ולהדריכם.

עם תום ההפוגה הראשונה נשאר יחידי מהפלוגה בפקועה הכבושה עם כוח אחר. בהסתערות העיראקים על הכפר נפצע. זמן מועט היה כבול למשכבו, ועד מהרה חזר לפלוגה, והשתתף עמה בכיבוש נצרת. מיד לאחר זאת נשלח לקורס למדריכי-ספורט. גם שם הצטיין במסירותו המיוחדת לו וגמר את הקורס בהצטיינות, חזר אל הפלוגה במשנה-מרץ ואימן את חיילי הגדוד בסוגי הספורט השדרים. מעטים כמוהו הצליחו לטעת באנשים הרגשה של בטחון עצמי ושל אומץ-לב.

בגמר תקופת האימונים ועם ירידתנו נגבה קיבל אריה, כמ"כ מנוסה, כיתת מרגמות. במהרה רכש את אימון אנשיו ומלא את תפקידו במאמנות. התקשרנו אליו וחבבנוהו. ... והנה בא היום השחור. בעת כיבוש המשלט פלח כדור את בטנו. את יסוריו ואת כאביו נשא בשקט ובגבורה, אך קצרה ידנו מהצילו. באמצע יום קרבות קשים ביותר נפח את נשמתו.

חבר הגדוד

שנים

שנים היו: אריה גרינבאום ועקיבא לאויר (קובא). אודים
מוצלים, אשר הוריהם ויקריהם נודעו על המוקד באש הקרסטורית.
במקרה ניצלו שניהם סדי הפסיסטים —

הם באו משורות העם העובד, ובגמר המלחמה הצטרפו בלי
שהיות לחוגי החלוק. שאיפתם היתה: להגיע לארץ-ישראל, לבנות
מולדת חדשה, בית חדש, שבו יוכלו הם והבאים אחריהם להיות בני
חורין.

לפני שלוש שנים עלו עם זרם העליה הבלתי-ליגלית ותיכף
לכאם נכנסו לקיבוץ. החלו בשבילם חיים חדשים, שונים שיעי גמור
מאלה אשר היו בעבר: חיי עבודה ויצירה. הם הסתגלו סדר, מאר
שרים על שהגיעו להתגשמות שאיפותיהם.

" עברו שנתיים. החלה מלחמתנו. מלחמת השחרור. אריה וקובה
מתגייסים בין הראשונים ומצטרפים לשורות ה"חיש". הם ידעו מדוע
עליהם ללכת. הם הבינו על מה עליהם להילחם, ועל כן התפרצו
למאבק בכל מרחץ געוריהם. הם לקחו חבל בקרבות רבים: בית-שאן,
כאוכב-אל-האווה, בית-יוסף, סנדלה, משלטים ע"י רפיח י"ב. הת
חילו ברובה הבלתי-ליגלי ובסוף הגיעו אל שדות הצבא הישראלי
המאורגן.

בגבורה עמדו בקרבות קשים, לא נרתעו בפני סכנת המוות.
הגיעו לנגב, וסאן בהיאבקות קשה על שחרור סדלס נפלו
שניהם.

שכלנו שני חברים נאמנים, אריה וקובה אינם עוד בינינו
שמותיהם יישארו שמורים בלבנו כסמל ללוחמים העשויים ללא חת
כסמל לשאיפתינו בארץ, כסמל לעם המשתחרר.
הם נפלו למען הבאים אחרינו, כדי לאפשר להם בניק ויצירה
בארצנו, במולדתנו.
בבד לזכרם!

משה גלס

ארץ הולדתו של אריה ז"ל

רפובליקת פולין היא מדינה במרכז אירופה, הגובלת בגרמניה במערב, בצ'כיה ובסלובקיה בדרום, באוקראינה ובבלארוס במזרח ובליטא, ברוסיה (מחוז קלינינגרד) ובים הבלטי בצפון. המדינה הפולנית נוסדה לפני יותר מ-1000 שנים תחת שושלת פיאסט, והגיעה לתור הזהב שלה לקראת סוף המאה ה-16 תחת השושלת היג'יילונית, כאשר פולין הייתה אחת המדינות העשירות והחזקות ביותר באירופה. ב-3 במאי 1791 הסיים (הבית התחתון של הפרלמנט) של ברית פולין-ליטא הצביע עבור קבלת חוקת מאי לפולין, החוקה הראשונה הכתובה באירופה והשנייה בעולם אחרי חוקת ארצות הברית. זמן קצר לאחר מכן, חדלה פולין מלהתקיים לאחר שחולקה על ידי שכנותיה: האימפריה הרוסית, אוסטריה ופרוסיה.

תנועת נוער שבה השתתף אריה ז"ל

"החלוץ" הייתה תנועה ציונית עולמית של צעירים יהודים שהתארגנו למטרות עלייה לארץ ישראל. ראשיתה בהתארגנויות ספונטניות בשנות ה-80 של המאה ה-19, והיא התקיימה עד השואה. חברי החלוץ, שהשתייכו לתנועות נוער ציוניות מגוונות, היוו את חוד החנית של העלייה וההתיישבות בארץ ישראל ושל ההגנה היהודית בגולה ובכלל זה בגטאות שבהם רוכזו היהודים במלחמת העולם השנייה.

חברי החלוץ ביער ליד בית

החלוץ
בנו. החלוץ
היה תנועה
השיושבה
אנחנו חייבים
ללמוד

החלוץ
היה תנועה
מרכז החלוץ

מקום מגוריו של אריה ז"ל

קריית ענבים הוא הקיבוץ הראשון שנוסד בארץ ישראל באזור ההר בשנת תר"ף 1920; שיאן תפוקת חלב ושיווקו המאורגן בשנות העשרים, בסיס עיקרי לארגונים ה"הגנה", הפלמ"ח וצה"ל, במאבק על הדרך לירושלים הנצורה במלחמת העצמאות.

